

(घ) अजातशिथः मातृगर्भं सुरक्षितः तिष्ठति।

उत्तरः

अजातशिथः कुत्र सुरक्षितः तिष्ठति?

(ङ) पयविरणरक्षणं धर्मस्य अङ्गम् अस्ति।

उत्तरः

पयविरणरक्षणं कस्य अङ्गम् अस्ति?

प्रश्न 4.

उदाहरणमनुसृत्य पदरचनां कुलत –

(क) यथा-जले चरन्ति इति चलचराः

1. स्थले चरन्ति इति
2. निशायां चरन्ति इति
3. व्योम्नि चरन्ति इति
4. गिरौ चरन्ति इति
5. भूमौ चरन्ति इति

उत्तरः

1. स्थले चरन्ति इति – स्थलचराः
2. निशायां चरन्ति इति – निशाचराः
3. व्योम्नि चरन्ति इति – व्योमचराः
4. गिरौ चरन्ति इति – गिरिचराः
5. भूमौ चरन्ति इति – भूमिचराः

प्रश्न 4.

(ख) यथ-न पेयम् इति – अपेयम्

1. न वृष्टिं इति
2. न सुखम् इति
3. न भावः इति
4. न पूर्णः इति

उत्तरः

1. न वृष्टिं इति – अवृष्टिः
2. न सुखम् इति – असुखम्
3. न भावः इति – अभावः
4. न पूर्णः इति – अपूर्णः

प्रश्न 5.

उदाहरणमनुसृत्य पदनिमाणं कुलत –

यथा – वि + कृ + क्तिन् = विकृतिः

(क) प्र + गम् + क्तिन् =

(ख) दृष्ट् + क्तिन् =

(ग) गम् + क्तिन् =

- (क)
- (ग)
- (ख)
- (घ)
- (ड)

उत्तरः

- (क) अहं यत्र-तत्र वृक्षारेपणं करिष्यामि।
- (ख) अहं कदापि वृक्षान् न छेत्स्यामि।
- (ग) नद्याः जले कूपे वा अपशिष्टं न क्षेपयामि।
- (घ) मलमूत्राय प्रसाधनकक्षे एवं गमिष्यामि।
- (ड) कदापि प्रदूषणोत्पादक वाहन न चालयिष्यामि।

प्रश्न 7.

- (क) उदाहरणमनुसृत्य उपसगनि॑ पृथकृत्वा लिखत –
यथा – सरंक्षणाय – सम्॑

1. प्रभवति
2. उपलभ्यते
3. निवसन्ति
4. समुपहरन्ति
5. वितरन्ति
6. प्रयच्छन्ति
7. उपगता
8. प्रतिभाति

उत्तरः

1. प्रभवति – प्र
2. उपलभ्यते – उप
3. निवसन्ति – नि
4. समुपहरन्ति – सम् + उप
5. वितरन्ति – वि
6. प्रयच्छन्ति – प्र
7. उपगता – उप
8. प्रतिभाति – प्रति

प्रश्न 7.

- प्रति॑ (ख) उदाहरणनुसृत्य अधोलिखितानां समस्तपदाना विग्रहं लिखत –
यथा- तेजोवायुः तेजः वायुः च।

गिरिनिझर्गः गिरयः निझर्गः च।

1. प्रतिभाति –
2. लतावृक्षौ –
3. पथुपक्षी –
4. कीटपतड़ंगो –

उत्तरः

1. प्रतिभाति – पत्रम् पुष्पञ्च (पुष्पम् च)
2. लतावृक्षौ – लता वृक्षश्च (वृक्षः च)
3. पथुपक्षी – पथु पक्षी च
4. कीटपतड़ंगौ – कीटः पतड़ंगः च